การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

เกตุวดี หิรัญพงษ์
คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
อีเมล์ : ketwadee.h@lawasri.tru.ac.th

วันที่รับบทความ 17 กุมภาพันธ์ 2569
วันแก้ไขบทความ 14 พฤษภาคม 2569
วันตอบรับบทความ 25 พฤษภาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1)เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีและแนวคิด BCG Model 2)เพื่อพัฒนาโครงสร้างบรรจุภัณฑ์และออกแบบกราฟิกสำหรับผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 3)เพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่พัฒนาแล้ว เป็นการวิจัยและพัฒนาด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการและสัมภาษณ์ความคิดเห็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 20 คน เกี่ยวกับการผลิต ประเภทของผลิตภัณฑ์ ความต้องการบรรจุภัณฑ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นแบบปลายเปิด เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง สรุปและวิเคราะห์ผลเพื่อนำเป็นแนวทางการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบจำนวน 5 คน ประเมินความพึงพอใจบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 1 ราย โดยการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1)รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีต้องการคือ บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับประเภทของผลิตภัณฑ์ สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์สะดวกต่อการใช้งาน ให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบภายในชุมชนให้มีความสวยงาม ส่งเสริมภาพลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์สอดคล้องกับแนวคิด BCG Model ในด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนที่มุ่งเน้นการนำทรัพยากรในชุมชนมาสร้างมูลค่าตามแนวทางการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก 2) โครงสร้างบรรจุภัณฑ์และออกแบบกราฟิกสำหรับบรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมมากกว่ารูปแบบที่ 2 และ 3 โดยมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.20), (S.D.= 0.14) และด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์มีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.12), (S.D.= 0.23) 3) ความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบล ท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่พัฒนาขึ้น ด้านการใช้งานมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.80), (S.D.= 0.45) และด้านความสวยงามและสร้างสรรค์มีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.50), (S.D.= 0.58)

คำสำคัญ : การพัฒนา บรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร แนวคิด BCG Model

Development of Herbal Product Packaging of Organic Agriculture Community Enterprise of Tha Kae Subdistrict Mueang District Lopburi Province

Ketwadee Hiranpong
Faculty of Industrial Technology Thepsatri Rajabhat University
email: ketwadee.h@lawasri.tru.ac.th[1]

Received 17 February 2026
Revised 14 May 2026
Accepted 25 May 2026

Abstract

This research aims to 1) study herbal product packaging of organic agriculture community enterprise of Tha Kae subdistrict Mueang district Lopburi province and BCG model concept, 2) develop pattern of packaging and graphic design for herbal products of organic agriculture community enterprise of Tha Kae subdistrict Mueang district Lopburi province, and 3) evaluate satisfaction of organic agriculture community enterprise of Tha Kae subdistrict Mueang district Lopburi province on developed packaging of herbal products. It is a research and development approach comprising of qualitative research through a workshop training and an opinion interview of 20 participants of the organic agriculture community enterprise on production, types of products, and need for product packaging. The opinion interview is open-ended with selected specific informants. Results of the qualitative research are summarised and are analysed in order to be a guideline to develop product packaging. Quantitative research consists of an evaluation of 5 design experts' opinions, an evaluation of satisfaction of 1 informant on herbal product packaging of organic agriculture community enterprise via specific sampling. The statistics used in the research are information analysis through an average and a standard deviation.

Results reveal that 1) a desirable product packaging pattern of the organic agriculture community enterprise of Tha Kae subdistrict Mueang district Lopburi province is the one suitable for product types, protective, convenient, and informative to elevate products using local materials to reach beauty and brand promoting corresponding to a BCG model concept in an aspect of circular economy focusing on an applied usage of local resources to up-valued prices according to community-based economic promoting policy. 2) Product packaging pattern and graphic design of product packaging number 1 is more suitable than number 2 and number 3 with a high level of suitability (average = 4.20), (S.D.= 0.14) and a high level of suitability on the aspect of packaging graphic (average = 4.12), (S.D.= 0.23), and 3) satisfaction of the community enterprise of Tha Kae subdistrict Mueang district Lopburi province on developed packaging of herbal products is at the highest level of suitability on the aspect of usage (average = 4.80), (S.D.= 0.45) and is at a high level of suitability on the aspect of beauty and creativity (average = 4.50), (S.D.= 0.58).

Keywords: development, product packaging, herbal products, BCG model concept

1. บทนำ

BCG Model เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นการพัฒนา 3 เศรษฐกิจไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) มุ่งสร้างมูลค่าเพิ่มของทรัพยากรชีวภาพ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่าหรือยาวนานที่สุด และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) การพัฒนาเศรษฐกิจโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน เกิดการกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน (กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม , 2565) จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน BCG Model เป็นกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทุนวัฒนธรรมที่คำนึงถึงความยั่งยืนเป็นหลักสำคัญโมเดลนี้เป็นการนำจุดแข็งของ “เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)”ที่เน้นการใช้ทุนทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในรูปแบบของ ศิลปะ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว การออกแบบ เป็นต้น ให้เชื่อมโยงกับจุดแข็งของแนวคิด “การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ที่เน้นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความต้องการของคนในอนาคต มุ่งเน้นการใช้วัตถุดิบจากแหล่งทรัพยากรที่สามารถทดแทนได้เพื่อลดผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

ในจังหวัดลพบุรีมีการส่งเสริมให้ในแต่ละชุมชนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ สนับสนุนการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ตามพันธกิจในการส่งเสริมและยกระดับเศรษฐกิจฐานรากเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตแก่ประชาชนและชุมชน ในเป้าหมายที่ต้องการให้เศรษฐกิจฐานรากมีความมั่นคง คนในชุมชน มีงาน มีอาชีพ มีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี (กรมการพัฒนาชุมชน, 2566) จึงทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย หนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจคือผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ได้ทำการเกษตรและใช้ผลผลิตที่เป็นพืชสมุนไพรของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่มีส่วนผสมจากธรรมชาติที่เป็นมิตรกับผู้บริโภค กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯจึงมีความต้องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อให้มีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ทั้งในด้านการใช้งานและด้านความสวยงาม สอดคล้องกับการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เป็นการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศิลปะใช้กำหนดรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ด้านวัสดุ รูปแบบ รูปทรง สีขนาด สมบัติและวิธีการบรรจุเพื่อให้บรรจุภัณฑ์สามารถแปรรูปและขึ้นรูปในอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มครองสินค้าป้องกันความเสียหายและรักษาคุณภาพของสินค้าจากแหล่งผลิตจนถึงจุดขายรวมทั้งทำหน้าที่เสริมเชิงการตลาด เช่นให้ความสะดวกในการใช้งานมีความสวยงามดึงดูดความสนใจและส่งเสริมการขายได้ (มยุรี ภาคลำเจียก, 2556)

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ให้มีรูปแบบที่สวยงาม น่าสนใจ เหมาะสมกับประเภทของผลิตภัณฑ์ สร้างภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่เป็นมิตรต่อผู้บริโภคตามความต้องการของชุมชน สามารถจัดจำหน่ายได้ทั้งหน้าร้านและช่องทางออนไลน์

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีและแนวคิด BCG Model

2.2 เพื่อพัฒนาโครงสร้างบรรจุภัณฑ์และออกแบบกราฟิกสำหรับผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่พัฒนาแล้ว

3. วิธีการวิจัย

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

3.1 เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี และแนวคิด BCG Model

3.1.1 แหล่งข้อมูลในการวิจัย คือ การศึกษา สัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี และศึกษาเอกสาร ทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิด BCG Model

3.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 20 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีจำนวน 5 คน โดยพิจารณาจากผู้ที่มีหน้าที่หลักในการในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ผู้บรรจุและติดฉลาก ผู้ขายผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรทั้งหน้าร้านและช่องทางออนไลน์ โดยเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่เกี่ยวกับการผลิต ประเภทของผลิตภัณฑ์ ความต้องการบรรจุภัณฑ์ เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นแบบปลายเปิด กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 5 คนและจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยแนวคิด BCG Model ณ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 20 คน โดยมีการสังเกตและบันทึกข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล คือนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นแบบปลายเปิด จากตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี จำนวน 5 คน ข้อมูลจากการสังเกตในจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ มาวิเคราะห์สรุปประเด็นสำคัญในเชิงพรรณาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์

3.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาโครงสร้างบรรจุภัณฑ์และออกแบบกราฟิกสำหรับผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

3.2.1 แหล่งข้อมูลในการวิจัย คือ ในด้านการพัฒนาโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ใช้การคัดเลือกโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับการบรรจุ การใช้งาน ลักษณะทางกายภาพของผลิตภัณฑ์โดยตัวแทนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ในด้านการออกแบบกราฟิกใช้การศึกษาทฤษฎีในการออกแบบกราฟิกสำหรับบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมกับโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับคัดเลือก ด้วยหลักการ 4 ประการ คือ SAFE มีความหมาย ดังนี้ Simple หมายถึง เข้าใจง่ายสบายตา Aesthetic หมายถึง มีความสวยงาม ชวนมอง Function หมายถึง ใช้งานได้ง่าย สะดวก Economic หมายถึง ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม (ปุ่น คงเจริญเกียรติ และ สมพร คงเจริญเกียรติ, 2541)

3.2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีจำนวน 5 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนโดยพิจารณาจากผู้ที่มีหน้าที่ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ผู้บรรจุและติดฉลาก ผู้ขายผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรทั้งหน้าร้านและ

ช่องทางออนไลน์ โดยเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์จำนวน 5 คน ที่มีประสบการณ์ทางด้านการออกแบบและการออกแบบบรรจุภัณฑ์ไม้น้อยกว่า 5 ปี

3.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีค่าการวัดดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยขอบเขตด้านการพัฒนาโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ ออกกราฟิกสำหรับผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ดังนี้

3.2.3.1 พัฒนาโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์น้ำยาทำความสะอาดเอนกประสงค์สูตรจุลินทรีย์มะกรูดและสับปะรดเข้มข้น จำนวน 1 รูปแบบ

3.2.3.2 พัฒนาโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์แชมพูผสมครีมนวดผมมะกรูด จำนวน 1 รูปแบบ

3.2.3.3 พัฒนาโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สบู่เหลวอาบน้ำมะขามน้ำผึ้ง จำนวน 1 รูปแบบ

3.2.3.4 พัฒนาโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรพอกหน้าผงถ่าน จำนวน 1 รูปแบบ

3.2.3.5 พัฒนาโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สเปรย์สมุนไพรป้องกันยุงจำนวน 1 รูปแบบ

3.2.3.6 พัฒนาโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ผงสีฟันสมุนไพร จำนวน 1 รูปแบบ

3.2.3.7 ออกแบบกราฟิกสำหรับผลิตภัณฑ์แชมพูผสมครีมนวดผมมะกรูด ผลิตภัณฑ์สบู่เหลวอาบน้ำมะขามน้ำผึ้ง ผลิตภัณฑ์สมุนไพรพอกหน้าผงถ่าน ผลิตภัณฑ์สเปรย์สมุนไพรป้องกันยุงและผลิตภัณฑ์ผงสีฟันสมุนไพร จำนวน 3 รูปแบบ ประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์และนำรูปแบบที่มีผลการประเมินมากที่สุด จำนวน 1 รูปแบบมาจัดทำต้นแบบบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เพื่อการจัดจำหน่ายต่อไป

3.2.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean)และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและความเรียง

3.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่พัฒนาแล้ว

3.3.1แหล่งข้อมูลในการวิจัย คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

3.3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

3.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความพึงพอใจของของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่พัฒนาแล้ว โดยแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีค่าการวัด ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

3.3.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean)และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและความเรียง

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิจัย เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีและแนวคิด BCG Model สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

จากการอบรมเชิงปฏิบัติการแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยแนวคิด BCG Model โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาชุมชนจำนวน 1 คน ด้านการออกแบบจำนวน 1 คน พบว่า สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรโดยใช้วัตถุดิบหลักจากผลผลิตทางการเกษตรของตนเองที่เป็นเกษตรปลอดภัย เช่น มะกรูด ขมิ้นชัน มะขาม เป็นต้น ซึ่งมีผลผลิตในปริมาณมากการแปรรูปจึงเป็นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นถือจุดแข็งของกลุ่มฯ จากประเด็นดังกล่าวสอดคล้องแนวทางของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ซึ่งเป็นหนึ่งในภายใต้แนวคิด BCG Model อันประกอบด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) (กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. 2565)

ในด้านการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สมาชิกของกลุ่มฯ ต้องการพัฒนาในด้านการใช้งานและด้านความสวยงามโดยคำนึงถึงต้นทุนของบรรจุภัณฑ์ให้สัมพันธ์กับราคาของผลิตภัณฑ์ สีที่ใช้เน้นความเป็นธรรมชาติสื่อถึงผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร แสดงรายละเอียด ส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ให้ชัดเจน มีภาพและรูปแบบของฉลากไปในทิศทางเดียวกัน ต้องการให้ดูมีความทันสมัยมากขึ้น

รูปที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยแนวคิด BCG Modelและบรรจุภัณฑ์เดิมของผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรฯ ที่ต้องการพัฒนา

4.2 ผลการวิจัย เพื่อพัฒนาโครงสร้างบรรจุภัณฑ์และออกแบบกราฟิกสำหรับผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปประเด็นสำคัญ ดังนี้

1)ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค คือผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ได้แก่ ผลิตภัณฑ์น้ำยาทำความสะอาดอเนกประสงค์สูตรจุลินทรีย์มะกรูดและสับปะรดเข้มข้น ผลิตภัณฑ์แชมพูผสมครีมนวดผมมะกรูด ผลิตภัณฑ์สบู่เหลวอาบน้ำมะขามน้ำผึ้ง ผลิตภัณฑ์สมุนไพรพอกหน้าผงถ่าน ผลิตภัณฑ์สเปรย์สมุนไพรป้องกันยุงและผลิตภัณฑ์ผงสีฟันสมุนไพร

2)เหตุผลที่ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรได้รับความนิยมจากผู้บริโภคเนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์มีคุณภาพและเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ มีสรรพคุณของผลิตภัณฑ์ตรงความต้องการของผู้บริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3)ความสำคัญของบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร สร้างความโดดเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ บ่งชี้ถึงประเภทของผลิตภัณฑ์ สร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ปกป้องผลิตภัณฑ์ อำนวยความสะดวกในการใช้งานแก่ผู้บริโภค สีที่มีความเหมาะสมกับบรรจุภัณฑ์ คือ สีที่บ่งชี้ถึงส่วนผสมของผลิตภัณฑ์

4)การแสดงรายละเอียดของผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่ต้องการ คือ ชื่อเรียกผลิตภัณฑ์ น้ำหนักสุทธิ ส่วนประกอบ วิธีใช้และข้อควรระวัง สรรพคุณ และตราสัญลักษณ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

5)รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ต้องการมีดังนี้ ผลิตภัณฑ์น้ำยาทำความสะอาดอเนกประสงค์สูตรจุลินทรีย์มะกรูดและสับปะรดเข้มข้น คือ ขวดพลาสติกฝา 2 ชั้น ขนาดบรรจุ 1,000 มิลลิลิตร, ขวดพลาสติกฝากดขนาดบรรจุ 250 มิลลิลิตร, ขวดพลาสติกฝาปั๊มขนาดบรรจุ 250 มิลลิลิตร, ขวดพลาสติกสเปรย์ ขนาดบรรจุ 30 มิลลิลิตร, กระปุกพลาสติกขนาดบรรจุ100 และ 50 กรัมตามลำดับ เหตุผลในการคัดเลือกรูปแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจฯ คือ ความง่ายในการบรรจุผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์มีฝาสองชั้นสำหรับผลิตภัณฑ์น้ำยาทำความสะอาดอเนกประสงค์ฯ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรพอกหน้าผงถ่านและผลิตภัณฑ์ผงสีฟันสมุนไพรเพื่อป้องผลิตภัณฑ์หกหรือรั่วซึม การใช้ฝากดสำหรับผลิตภัณฑ์แชมพู ฝาปั๊มสำหรับผลิตภัณฑ์สบู่เหลวและหัวสเปรย์สำหรับผลิตภัณฑ์สเปรย์สมุนไพรป้องกันยุงเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานของผลิตภัณฑ์และต้องการโครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีความแข็งแรงมีขนาดบรรจุที่เหมาะสม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในข้างต้นได้สรุปและคัดเลือกรูปแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ดังนี้

รูปที่ 2 โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่ได้รับการคัดเลือก

จากข้อมูลความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจฯในข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบกราฟิกสำหรับผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ดังนี้

รูปที่ 3 แนวทางการออกแบบกราฟิกสำหรับผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ผู้วิจัยได้จัดทำ Mock Up บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรกลุ่มวิสาหกิจฯ จำนวน 3 รูปแบบและนำไปประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ มีผลการวิจัย ดังนี้

รูปที่ 4 Mock Up บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจฯ รูปแบบที่ 1

แนวความคิดในการออกแบบคือ ใช้สีหลักในการออกแบบเป็นสีเขียว สีเหลือง สีน้ำตาล ที่บ่งชี้ถึงส่วนผสมของผลิตภัณฑ์ ให้น้ำหนักสีอ่อนที่มีความนุ่มนวล เพื่อสื่อถึงความเป็นธรรมชาติ สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ภาพที่ใช้เป็นภาพลายเส้นที่ลดทอนโดยใช้รูปร่างธรรมชาติร่วมกับรูปร่างเรขาคณิตจากส่วนผสมหลักของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ มะกรูด สับปะรด น้ำผึ้ง มะขาม ขมิ้นชัน เป็นต้น ที่คงลักษณะเด่นไว้เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำ

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจฯ รูปแบบที่ 1

รายการประเมิน	บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์			
1.1 มีความเหมาะสมในการบรรจุผลิตภัณฑ์	4.20	0.58	มาก
1.2 สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์จากความเสียหาย	4.40	0.58	มาก
1.3 สะดวกต่อการใช้งาน	4.00	0.68	มาก
1.4 ง่ายต่อการจัดจำหน่าย	4.20	0.69	มาก
1.5 ส่งเสริมคุณค่าของผลิตภัณฑ์	4.20	0.58	มาก
รวม	**4.20**	**0.14**	**มาก**
2.ด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์			
2.1สีที่ใช้มีความสวยงามและเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์	4.20	0.14	มาก
2.2 ตัวอักษรที่ใช้มีรูปแบบและขนาดที่เหมาะสม	3.80	0.83	มาก
2.3 ภาพที่ใช้มีความสวยงามและสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์	4.20	1.13	มาก
2.4 ข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.00	0.71	มาก
2.5 สามารถบอกประเภทของผลิตภัณฑ์ได้ชัดเจน	4.40	0.89	มาก
รวม	**4.12**	**0.23**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรมีผลดังนี้ บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1 ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.20), (S.D.= 0.14) บรรจุภัณฑ์สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์จากความเสียหายมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.40), (S.D.= 0.58) รองลงมาคือ มีความเหมาะสมในการบรรจุผลิตภัณฑ์ ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.20), (S.D.= 0.58) สะดวกต่อการใช้งาน ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย =

4.40), (S.D.= 0.68) ง่ายต่อการจัดจำหน่าย ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.20), (S.D.= 0.69) และส่งเสริมคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.80), (S.D.= 0.58) ตามลำดับ

ด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมมีระดับความเหมาะสมมาก(ค่าเฉลี่ย = 4.12), (S.D.= 0.23) ด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ที่สามารถบอกประเภทของผลิตภัณฑ์ได้ชัดเจนมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.40), (S.D.= 0.89) รองลงมาคือ สีที่ใช้มีความสวยงามและเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.20), (S.D.= 0.14) ภาพที่ใช้มีความสวยงามและสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.20), (S.D.= 1.13)

ข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ชัดเจนและเข้าใจง่าย ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.71) และตัวอักษรที่ใช้มีรูปแบบและขนาดที่เหมาะสม ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.80), (S.D.= 0.83) ตามลำดับ

ซึ่งค่าเฉลี่ยรวมด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.20), (S.D.= 0.14) และด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.12), (S.D.= 0.23) ตามลำดับ

รูปที่ 5 Mock Up บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจฯ รูปแบบที่ 2

แนวความคิดในการออกแบบคือ ใช้สีเขียว สีเหลือง สีน้ำตาล ที่บ่งชี้ถึงส่วนผสมของผลิตภัณฑ์เป็นสีหลักในการออกแบบ ภาพหลักที่ใช้เป็นภาพถ่ายเพื่อสื่อถึงความสมจริงถึงส่วนผสมของผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร จัดวางองค์ประกอบภาพและตัวอักษรให้เกิดความสมดุล เน้นความเรียบง่าย สบายตา

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจฯ รูปแบบที่ 2

รายการประเมิน	บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 2		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์			
1.2 มีความเหมาะสมในการบรรจุผลิตภัณฑ์	4.00	0.71	มาก
1.2 สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์จากความเสียหาย	4.40	0.55	มาก
1.3 สะดวกต่อการใช้งาน	4.00	0.71	มาก
1.4 ง่ายต่อการจัดจำหน่าย	4.00	0.71	มาก
1.5 ส่งเสริมคุณค่าของผลิตภัณฑ์	4.00	0.71	มาก
รวม	**4.08**	**0.18**	**มาก**

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 2		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
2.ด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์			
2.1สีที่ใช้มีความสวยงามและเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์	3.20	1.10	ปานกลาง
2.2 ตัวอักษรที่ใช้มีรูปแบบและขนาดที่เหมาะสม	3.00	0.71	ปานกลาง
2.3 ภาพที่ใช้มีความสวยงามและสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์	3.20	1.10	ปานกลาง
2.4 ข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ชัดเจนและเข้าใจง่าย	3.40	1.14	ปานกลาง
2.5 สามารถบอกประเภทของผลิตภัณฑ์ได้ชัดเจน	4.00	1.00	มาก
รวม	**3.36**	**0.38**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรมีผลดังนี้ บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 2 ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.08), (S.D.= 0.18) บรรจุภัณฑ์สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์จากความเสียหายมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.40), (S.D.= 0.55) รองลงมาคือ มีความเหมาะสมในการบรรจุผลิตภัณฑ์ ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.71) สะดวกต่อการใช้งาน ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.71) ง่ายต่อการจัดจำหน่าย ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.71) และส่งเสริมคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.71) ตามลำดับ

ด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมมีระดับความเหมาะสมปานกลาง(ค่าเฉลี่ย = 3.36), (S.D.= 0.38) ด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ที่สามารถบอกประเภทของผลิตภัณฑ์ได้ชัดเจนมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 1.00 รองลงมาคือ ข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ชัดเจนและเข้าใจง่าย ระดับความเหมาะสมปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.40), (S.D.= 1.14) สีที่ใช้มีความสวยงามและเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ ระดับความเหมาะสมปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.20), (S.D.= 1.10) ภาพที่ใช้มีความสวยงามและสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ระดับความเหมาะสมปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.20), (S.D.= 1.10) และตัวอักษรที่ใช้มีรูปแบบและขนาดที่เหมาะสม ระดับความเหมาะสมปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.00), (S.D.= 0.71) ตามลำดับ

ซึ่งค่าเฉลี่ยรวมด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.08), (S.D.= 0.18) และด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมมีระดับความเหมาะสมปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.36), (S.D.= 0.38) ตามลำดับ

รูปที่ 6 Mock Up บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจฯ รูปแบบที่ 3

แนวความคิดในการออกแบบคือ ใช้สีเขียว สีเหลือง สีน้ำตาล ที่บ่งชี้ถึงส่วนผสมของผลิตภัณฑ์เป็นสีหลักในการออกแบบ ให้น้ำหนักสีเข้ม สีทองเพื่อสร้างความน่าสนใจของพื้นผิวและเน้นความสำคัญ ใช้ภาพประกอบเป็น

ภาพถ่ายที่ตกแต่งด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้ความรู้สึกกึ่งสมจริงที่เน้นความชัดเจนของภาพและสีในการออกแบบขององค์ประกอบโดยรวม

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจฯ รูปแบบที่ 3

รายการประเมิน	บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 3		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์			
1.3 มีความเหมาะสมในการบรรจุผลิตภัณฑ์	4.20	0.45	มาก
1.2 สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์จากความเสียหาย	4.40	0.55	มาก
1.3 สะดวกต่อการใช้งาน	4.00	0.71	มาก
1.4 ง่ายต่อการจัดจำหน่าย	4.00	0.71	มาก
1.5 ส่งเสริมคุณค่าของผลิตภัณฑ์	4.00	0.71	มาก
รวม	**4.12**	**0.18**	**มาก**
2.ด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์			
2.1สีที่ใช้มีความสวยงามและเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์	4.00	0.71	มาก
2.2 ตัวอักษรที่ใช้มีรูปแบบและขนาดที่เหมาะสม	3.80	0.84	มาก
2.3 ภาพที่ใช้มีความสวยงามและสอดคล้องกับ	4.20	0.45	มาก
ผลิตภัณฑ์	4.00	0.71	มาก
2.4 ข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.00	0.71	มาก
2.5 สามารถบอกประเภทของผลิตภัณฑ์ได้ชัดเจน			
รวม	**4.00**	**0.14**	**มาก**

จากตารางที่3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรมีผลดังนี้ บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 3 ด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.12), (S.D.= 0.18) บรรจุภัณฑ์สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์จากความเสียหายมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.40), (S.D.= 0.55) รองลงมาคือ มีความเหมาะสมในการบรรจุผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย = 4.20), (S.D.= 0.45) สะดวกต่อการใช้งาน ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.71) ง่ายต่อการจัดจำหน่าย ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.71) และส่งเสริมคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.71) ตามลำดับ

ด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.14) ภาพที่ใช้มีความสวยงามและสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์มีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.20), (S.D.= 0.45) รองลงมาคือ สีที่ใช้มีความสวยงามและเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ มีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.71) ข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ชัดเจนและเข้าใจง่าย มีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.71) สามารถบอกประเภทของผลิตภัณฑ์ได้ชัดเจนมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.71) และตัวอักษรที่ใช้มีรูปแบบและขนาดที่เหมาะสม มีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.71) ตามลำดับ

ซึ่งค่าเฉลี่ยรวมด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.12), (S.D.= 0.18) และด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ค่าเฉลี่ยรวมมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.14) ตามลำดับ

4.3 ผลการวิจัยเพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่พัฒนาแล้ว

รูปที่ 7 บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจฯที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่พัฒนาแล้ว

รายการประเมิน	ความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจฯ ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาแล้ว		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.ด้านการใช้งาน			
1.1 รูปแบบบรรจุภัณฑ์เหมาะสมในการวางจัดจำหน่าย	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 รูปแบบบรรจุภัณฑ์สะดวกต่อการใช้งาน	5.00	0.00	มากที่สุด
1.3 รูปแบบบรรจุภัณฑ์ดึงดูดผู้บริโภค	4.00	0.00	มาก
1.4 ราคาของบรรจุภัณฑ์เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์และง่ายต่อการผลิต	5.00	0.00	มากที่สุด
1.5 แสดงข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ได้ครบถ้วนและชัดเจน	5.00	0.00	มาก
รวม	**4.80**	**0.45**	**มากที่สุด**
2.ด้านความสวยงามและสร้างสรรค์			
2.1 รูปแบบสวยงาม น่าสนใจ	4.00	0.00	มาก
2.2 สีที่ใช้สวยงามและเหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
2.3 องค์ประกอบโดยรวมสวยงามและสื่อถึงผลิตภัณฑ์	5.00	0.00	มากที่สุด
2.4 สร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์	4.00	0.00	มาก
รวม	**4.50**	**0.58**	**มาก**

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่พัฒนาแล้วมีผลดังนี้

บรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่พัฒนาแล้ว ด้านการใช้งานค่าเฉลี่ยรวมมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.80), (S.D.= 0.45) รูปแบบบรรจุภัณฑ์เหมาะสมในการวางจัดจำหน่ายมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 5.00), (S.D.= 0.00) รูปแบบบรรจุภัณฑ์สะดวกต่อการใช้งานมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 5.00), (S.D.= 0.00) ราคาของบรรจุภัณฑ์เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์และง่ายต่อการผลิตมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 5.00), (S.D.= 0.00) แสดงข้อมูลบนบรรจุภัณฑ์ได้ครบถ้วนและชัดเจนมีระดับความเหมาะสมมาก

ที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 5.00), (S.D.= 0.00) รูปแบบบรรจุภัณฑ์ดึงดูดผู้บริโภคมีระดับความเหมาะสมมาก(ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.00) ตามลำดับ

ด้านความสวยงามและสร้างสรรค์ค่าเฉลี่ยรวมมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.50), (S.D.= 0.58) สีใช้สวยงามและเหมาะสมมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 5.00), (S.D.= 0.00) ประกอบโดยรวมสวยงามและสื่อถึงผลิตภัณฑ์มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 5.00), (S.D.= 0.00) รูปแบบสวยงาม น่าสนใจมีระดับความเหมาะสมมาก(ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.00) สร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์มีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00), (S.D.= 0.00) ตามลำดับ

ซึ่งค่าเฉลี่ยรวมด้านการใช้งานมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.80), (S.D.= 0.45) และด้านความสวยงามและสร้างสรรค์ค่าเฉลี่ยรวมมีระดับความเหมาะสมมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.50), (S.D.= 0.58) ตามลำดับ

5. อภิปรายผลและสรุปผล

5.1 การศึกษาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี พบว่า รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯมีความต้องการคือ บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับประเภทของผลิตภัณฑ์ สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์จากความเสียหาย สะดวกต่อการใช้งาน องค์ประกอบในภาพรวมมีความสวยงาม ทันสมัยมากขึ้น ส่งเสริมภาพลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งสะท้อนให้ผู้บริโภคสนใจในผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ส่งเสริมการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นด้วยผลผลิตที่ปลูกเองจากแปลงของสมาชิกเกษตรกรภายใต้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อใช้ในครัวเรือนและจำหน่าย ลดเสียจากผลผลิตที่เหลือใช้ อันเป็นจุดแข็งที่จะสามารถต่อยอดสู่การยกระดับและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพจน์ ศรีดัน (2564) เรื่อง โครงการนวัตกรรมทางสังคมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่กล่าวถึง ความสัมพันธ์ของแนวคิด BCG Model กับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยเฉพาะการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถประกอบอาชีพและพึ่งพาตนเองได้ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าสามารถนำไปต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชนด้วยกระบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ที่มีการกระบวนการสำคัญดังนี้ 1)ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่าโดยพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบในท้องถิ่น 2)กระจายรายได้อย่างทั่วถึงโดยการคิดต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้เกิดการแปรรูปเพื่อทำให้เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียน 3)ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลักการพึงพาตนเองได้โดยการใช้สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น 4)การวางแผนให้เกิดศักยภาพการผลิตโดยคุณภาพและการผลิตสินค้าต้องคงที่ 5)การจัดการของเสียให้เป็นศูนย์โดยการวางแผนการผลิตอย่างรอบคอบเพื่อไม่เกิดของเสียสู่ชุมชนให้ได้มากที่สุด

5.2 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มวิสาหกิจฯ มาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบในด้านการใช้งานให้สอดคล้องกับรูปแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพจน์ ศรีดัน (2564) เรื่อง โครงการนวัตกรรมทางสังคมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนที่กล่าวถึง ส่วนของการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในด้านการปรับเปลี่ยนรูปลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ใหม่จากเดิมเป็นกระปุกฝาเกลียวธรรมดาเป็นกระป๋องพลาสติกฝาซีล ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์สวยงามน่าซื้อมากขึ้น สามารถเก็บรักษาได้เป็นระยะเวลานานมากขึ้น ในด้านความสวยงามและสร้างสรรค์ได้ออกแบบโดยคำนึงถึงความสวยงามน่าสนใจ การสื่อความหมายเพื่อส่งเสริมคุณค่าของผลิตภัณฑ์พบว่า บรรจุภัณฑ์รูปแบบที่ 1 มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยออกแบบเป็นภาพลายเส้นที่ลดทอนโดยใช้รูปร่างธรรมชาติร่วมกับรูปร่างเรขาคณิตจากส่วนผสมหลักของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ มะกรูด สับปะรด น้ำผึ้ง มะขาม ขมิ้นชัน เป็นต้น ที่ยังคงลักษณะเด่นไว้เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำ แสดงถึงส่วนผสมของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดสามารถสื่อถึงส่วนผสมที่เป็นวัตถุดิบจากธรรมชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุตาภัทร คงเกิด และ จิรภัทร กิติวรากูล (2563) เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์

และการปรับภาพลักษณ์โดยการใช้สมุนไพรในการเพิ่มมูลค่า ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ที่กล่าวถึง การปรับภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์สบู่สมุนไพรด้านโลโก้ ใช้ลายเส้นน้อยในการออกแบบโลโก้ภาพ มีระยะห่างหรือพื้นที่ว่างเพื่อการจดจำง่าย ใช้โทนสีน้ำตาลเข้มทั้งหมดเพื่อให้เหมาะกับสบู่สมุนไพรที่มาจากธรรมชาติและการปรับภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชาสมุนไพรด้านโลโก้ ใช้รูปปลีกล้วยเป็นหลักเพื่อสื่อถึงส่วนประกอบที่สำคัญคือปลีกล้วย ในการใช้สีในการออกแบบใช้โทนสีเขียวเป็นสีหลักและสีที่บ่งชี้ถึงส่วนผสมของผลิตภัณฑ์เป็นสีรองในการออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับภาพประกอบ ทิศทางการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์มีรูปแบบที่สัมพันธ์ในแต่ละผลิตภัณฑ์เพื่อความเป็นเอกภาพในการออกแบบ การใช้ตัวอักษรเน้นแบบตัวอักษรที่ง่ายสบายตา มีความชัดเจน และแสดงรายละเอียดของผลิตภัณฑ์ รูปแบบและขนาดของฉลากออกแบบให้เหมาะสมกับโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ในแต่ละผลิตภัณฑ์เพื่อความสวยงามน่าสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มิยอง ซอ (2565) เรื่อง การสร้างตราสัญลักษณ์และการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสัมมาชีพ บ้านเขาใหญ่ ตำบลพลวงทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี ที่กล่าวถึง กราฟิกพื้นหลังของบรรจุภัณฑ์ใช้ภาพธรรมชาติซึ่งเป็นอัตลักษณ์ในพื้นที่ใช้โทนสีเขียวเป็นหลักจัดวางรูปภาพตะไคร้และข่าไว้ด้านซ้ายและด้านขวาของบรรจุภัณฑ์เพื่อดึงดูดความสนใจและสื่อสารความเป็นจากธรรมชาติ จัดวางองค์ประกอบให้สื่อสารง่าย ใช้อักษรภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใช้โทนสีเขียวสื่อสารความเป็นธรรมชาติของพื้นที่และสมุนไพร

5.3 ประเมินความพึงพอใจของของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรีที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่พัฒนาแล้ว พบว่ารูปแบบบรรจุภัณฑ์สามารถปกป้องผลิตภัณฑ์จากความเสียหาย สะดวกในการใช้งาน อีกทั้งราคาของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมไม่เพิ่มต้นทุนในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ฉลากง่ายต่อการจัดพิมพ์ โครงสร้างบรรจุภัณฑ์สามารถหาได้ในท้องตลาดในราคาที่ไม่สูง บรรจุภัณฑ์มีความสวยงามสื่อถึงผลิตภัณฑ์ทั้งการใช้สีและภาพประกอบ สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ มีความเป็นมิตรกับผู้บริโภค สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพจน์ ศรีดัน (2564) เรื่อง โครงการนวัตกรรมทางสังคมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน ที่กล่าวถึง การปรับเปลี่ยนรูปลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ปรับเปลี่ยนฉลากใหม่โดยการออกแบบทั้งตราสินค้าและฉลากสินค้านอกจากนี้ยังเพิ่มการแสดงส่วนประกอบแสดงวันผลิตหมดอายุนับเป็นการสร้างแบรนด์จากการที่บ่งบอกถึงผลิตภัณฑ์และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สวยงามส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มีความน่าสนใจและเพิ่มโอกาสสั่งซื้อเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร ยางประยงค์ (2566) เรื่อง การออกแบบฉลากและบรรจุภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพร ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาที่กล่าวถึง ผลการศึกษาศักยภาพผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพร ทำให้ทราบจุดอ่อนของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางคือ ฉลากและบรรจุภัณฑ์ โดยฉลากไม่สามารถแสดงรายละเอียดข้อมูลส่วนประกอบที่ครบถ้วน สมบูรณ์ตราสินค้าไม่มีจุดเด่น ซึ่งไม่สามารถแสดงเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ได้ชัดเจน ผลจากการพัฒนาทำให้เกิดฉลากและบรรจุภัณฑ์ใหม่ที่มีความโดดเด่น สะดุดตาทันสมัย ดึงดูดใจผู้บริโภค

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ในการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่าซึ่งเป็นหนึ่งในหลักสำคัญของแนวทางของเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) เป็นหนึ่งในภายใต้แนวคิด BCG Model อันประกอบด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจ สีเขียว (Green Economy) ซึ่งเป็นจุดแข็งของวิสาหกิจชุมชนนั้น หากสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งการใช้วัตถุดิบ กระบวนการผลิต การแปรรูป การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการตลาดจะทำให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง หมุนเวียนรายได้ในชุมชนสู่การต่อยอดและยกระดับผลิตภัณฑ์ได้อย่างยั่งยืน

6.1.2 การคัดเลือกรูปแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับการบรรจุผลิตภัณฑ์ หากเป็นบรรจุภัณฑ์สำเร็จรูปที่มีจำหน่ายในท้องตลาดจะทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถคัดเลือกบรรจุภัณฑ์ได้ตามความต้องการในการใช้งานและต้นทุนการผลิตซึ่งเหมาะกับวิสาหกิจชุมชนที่มีต้นทุนไม่มากหรือต้องการทดลองตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ใหม่ซึ่งจะทำให้สามารถทดลองการใช้งาน การบรรจุและผลตอบรับจากผู้บริโภคได้ในต้นทุนที่ไม่สูง เพื่อปรับปรุงบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ต้องการพัฒนาต่อไป

6.1.3 การออกแบบกราฟิกสำหรับบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรโดยการใช้ภาพส่วนผสมที่บ่งชี้ถึงผลิตภัณฑ์สามารถเน้นถึงจุดแข็งของผลิตภัณฑ์ที่เป็นวัตถุดิบจากธรรมชาติ หากต้องการความสมจริงควรใช้ภาพถ่าย การใช้ภาพลายเส้นที่ลดทอนให้มีความเรียบง่ายแต่ยังคงลักษณะเด่นของส่วนผสมของผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรจะทำให้ง่ายต่อการจดจำและมีความเป็นมิตร ทันสมัย ตัวอักษรควรใช้ตัวอักษรที่อ่านง่าย ชัดเจน แสดงข้อมูลที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ให้ครบถ้วน ควรจัดวางภาพและตัวอักษรให้เกิดความสมดุล เน้นความเรียบง่าย สบายตา

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

การพัฒนาโครงสร้างและกราฟิกบรรจุภัณฑ์ควรมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ชุดหรือออกแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับเทศกาลสำคัญเพื่อสร้างทางเลือกและเพิ่มความหลากหลายให้กับผู้บริโภค

ควรจัดกลุ่มประเภทของผลิตภัณฑ์ที่มีความใกล้เคียงกันเพื่อให้ง่ายต่อการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความเป็นเอกภาพ สวยงาม และดึงดูดผู้บริโภค

7. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงงานวิจัย นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและนำไปใช้ประโยชน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. (2566). *แผนปฏิบัติราชการการระยะ 5 ปี พ.ศ.2566-2570 ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย*. https://plan.cdd.go.th/th/content/page/index/id/280130

กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). โมเดลเศรษฐกิจ BCG . *แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ.2564-2570*. https://bcg.in.th/bcg-action-plan/

ปุ่น คงเจริญเกียรติ และ สมพร คงเจริญเกียรติ. (2541). *บรรจุภัณฑ์อาหาร.* กรุงเทพฯ: เพคเมทส์.

ประภาพร ยางประยงค์. (2566, 1-4 กุมภาพันธ์). การออกแบบฉลากและบรรจุภัณฑ์สำหรับวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสมุนไพร ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *การประชุมวิชาการการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและสังคมระดับชาติ (CDS สัมพันธ์) ครั้งที่ 21*. (1-9). มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, จังหวัดบุรีรัมย์, ประเทศไทย

พรพจน์ ศรีดัน. (2564). *โครงการนวัตกรรมทางสังคมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่การแข่งขันเชิงพาณิชย์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน: รายงานการวิจัย.* กรุงเทพฯ, สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มิยอง ซอ. (2565). *การสร้างตราสัญลักษณ์และการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสัมมาชีพ บ้านเขาใหญ่ ตำบลพลวงทอง อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี: รายงานการวิจัย*. ชลบุรี, มหาวิทยาลัยบูรพา.

มยุรี ภาคลำเจียก. (2556). *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ (หน่วยที่ 10 การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์, น. 10-6-10-8).* นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุตาภัทร คงเกิด และ จิรภัทร กิติวรากูล. (2563). การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการปรับภาพลักษณ์โดยการใช้สมุนไพรในการเพิ่มมูลค่าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(8), 67-88.

คุณค่าทางวิชาการ

งานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องและตรงตามความต้องการของชุมชน